

Raadsvoorstel

Onderwerp

Integraal ruimtelijk perspectief

Begrotingswijziging

n.v.t.

Datum raadsvergadering

21 december 2021

Portefeuillehouder

A.L. Wisseborn

Organisatie onderdeel

Ruimtelijke Ontwikkeling

E-mail opsteller

tom.verkammen@stichtsevecht.nl

Telefoonnummer opsteller

0346254763

Registratie nummer

Z/19/157946-VB/21/97722

Aan de gemeenteraad

Voorgesteld Besluit

1. Instemmen met het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) inclusief uitvoeringsstrategie voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen van de regio Utrecht tot 2040;

Samenvatting

In de raadsvergadering van juli 2021 heeft u uw zienswijzen gegeven op het concept Concept-Integraal Ruimtelijk Perspectief U16. Met deze zienswijze werd u als raad in de gelegenheid gesteld om aan de voorkant nog invloed uit te oefenen op de inhoud van het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP). De zienswijzen zijn grotendeels verwerkt in het definitieve IRP, een belangrijk moment waarin stappen worden gezet tot een gezamenlijke programmering op de grote ruimtelijke opgaven. Met het IRP gaan de zestien gemeenten van de Regio Utrecht voor een toekomstbestendige, duurzame, gezonde groei met een aantrekkelijke leefomgeving voor iedereen.

Bijlagen

1. Integraal Ruimtelijk Perspectief
2. Zienswijze gemeente op concept IRP
3. Overzicht zienswijzen verwerkt in IRP
4. Participatie IRP
5. Toetsing IRP aan aangepast beoordelingskader REP v1.0

Doel en beoogd maatschappelijk effect

Net zoals de gemeente is de regio vanwege zijn centrale ligging, de bloeiende economie en de mooie woonmilieus een populaire plek voor mensen om te gaan wonen.

Deze populariteit vertaalt zich in een enorme vraag naar woningen én naar ruimte voor nieuwe bedrijvigheid. Dit brengt voor de hele regio een schaa sprong met zich mee voor zowel groen, wonen, economie, energie en mobiliteit. Deze grote opgaven stoppen niet bij gemeentegrenzen. Gezamenlijk optrekken in de regio is noodzakelijk gebleken om op lokaal niveau de grote opgaven te kunnen realiseren en het beste te kunnen blijven bieden aan inwoners, ondernemers en bezoekers.

Samen met de regio hebben we een uitdaging om te zorgen voor behoud en versterking van een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor iedereen ofwel voor gezond stedelijk leven. Hiervoor is de afgelopen jaren gewerkt aan een Ruimtelijk Economisch Programma (REP) voor de regio. Het voorliggend concept-Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) is hier een onderdeel van.

Van Koers naar Perspectief

Samen met de regio hebben we de afgelopen jaren al een aantal stappen gezet. Denk hierbij aan de Ruimtelijk-Economische Koers uit 2017, de gezamenlijke uitgangspuntennotitie en de Contour REP met het aangescherpt Beoordelingskader dat u vorig jaar heeft vastgesteld. Het afgelopen jaar is gewerkt aan een verstedelijkingsstrategie en van daaruit naar het integraal ruimtelijk perspectief.

Fase 1: Stip op de horizon tot 2040 (2018 - 2019)

Fase 2: Een ruimtelijke contour met beoordelingskader (2019 – 2020)

Fase 3: Een verstedelijkingsstrategie en integraal ruimtelijk perspectief (2020 - 2021)

Fase 4: Uitvoeringsstrategie in combinatie met een integraal ruimtelijk programma (2021 - 2022)

Met afronding van fase 3 hebben we met het IRP nu een visie voor een toekomstbestendige, gezonde en duurzame ontwikkeling van de Regio Utrecht. Het IRP heeft daarbij vier hoofddoelstellingen:

- Een gezamenlijk toekomstperspectief hoe de regio er tot 2040 uit kan komen te zien;
- Een integrale afweging tussen de verschillende opgaven op basis van de bouwstenen van de pijlers wonen, economie, mobiliteit, groen en landschap en energie;
- Keuzes maken over de ruimtelijke ontwikkelingsrichting tot 2040;
- Een basis richting de uitvoering (fase 4).

Relatie met bestaand beleid en regelgeving

Het IRP staat niet op zichzelf. In dezelfde periode waarin met het REP proces het IRP is gemaakt, zijn ook bij andere overheden belangrijke kaders en visies tot stand gekomen. Vanuit het rijk de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), vanuit de provincie de Provinciale Omgevingsvisie (POVI), in U Ned verband het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) onderzoek en visie Utrecht Nabij en meerdere lokale ruimtelijke strategieën en omgevingsvisies.

Het IRP is in dit kader een visie die allereerst tot stand komt vanuit lokale input en draagvlak in de regio en daarbij de verschillende opgaven en bijdragen integraal afweegt. Het IRP brengt de lokale opgaven integraal samen en is de input richting hogere overheden.

Relatie met de Omgevingsvisie

Het IRP vormt de gezamenlijke ontwikkelrichting van de 16 samenwerkende gemeenten, tot stand gekomen op basis van lokaal beleid en ambities en met regionale keuzes en integrale afwegingen. Er wordt dus niks vanuit de regio opgelegd. In het IRP zijn de grote opgaven van onze gemeente opgenomen. De belangrijkste opgaven die voor Stichtse Vecht zijn opgenomen in het IRP zijn:

Ontwikkeling regiopoort Breukelen

- Als gebiedsontwikkeling met een gemengd wonen-werkmilieu;
- als groene poort verbindingpunt voor groen en landschap;
- mogelijke verhoging van intensiteit treinverbinding;
- uitbreiding multimodale hub;

- onderzoek naar nut en noodzaak aanpassing A2 af/oprit bij Breukelen.

Ontwikkeling van groene scheggen

- Behoud van de groene structuur tussen de kernen en de steden;
- Aanleg/ verbeteren groene scheg Woerden – Breukelen - Noorderpark
- Nieuwe (fiets)verbindingen tussen en met omliggende recreatiegebieden zodat spreiding kan ontstaan;

Inzet op vitale kernen

- Zorgen voor behoud en verbetering van de leefbaarheid en bereikbaarheid van de kernen

Bedrijventerreinen

- Transformatie, menging, verdichting en uitbreiding bedrijventerreinen bij station Breukelen.

De bovengenoemde opgaven komen terug in de Omgevingsvisie. Waarbij de opgaven/ keuzes in de Omgevingsvisie nader zijn uitgewerkt. Participatie hierover heeft plaatsgevonden via het traject van de omgevingsvisie. Het Integraal Ruimtelijk Perspectief heeft op zichzelf geen wettelijke juridische status. De uiteindelijke planologische verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenten in de Omgevingsvisies en bestemmingsplannen/ Omgevingsplannen.

Argumenten

1. *Het IRP is volgens de eerder vastgestelde kaders en de vastgestelde Contour REP uitgewerkt;*
De raden van de U10 regio hebben eind 2019 ingestemd met de Uitgangspuntennotitie en in het voorjaar 2020 met de Contour REP. De Contour REP bevat rondom alle ruimtelijke thema's kansrijke zoekrichtingen en onderzoeksvragen voor de regionale ruimtelijke ontwikkeling en is een belangrijke basis geweest voor de uitwerkingen in het IRP. Verder is in het najaar 2020 het (geactualiseerd) Beoordelingskader vastgesteld door de raden, waarmee kwalitatieve beoordeling kon plaatsvinden van de uitwerkingen in het IRP.
Over veel onderwerpen is overeenstemming, andere onderwerpen vragen erom de dialoog voort te zetten. Daarom hebben we gezamenlijk in dit IRP keuzes gemaakt en worden een aantal gezamenlijke vraagstukken benoemd die als opdracht in de volgende fase worden uitgewerkt.
2. *De zienswijze van de gemeente op het Concept IRP zijn grotendeels meegenomen in het definitieve IRP*
Op 6 juli 2021 heeft u het concept IRP besproken en hierop meerdere zienswijzen meegegeven (bijlage 2). De zienswijzen van alle raden hebben geleid tot aanscherpingen en vormen de basis voor het definitieve IRP dat nu voorligt. In bijlage 3 is weergegeven hoe de zienswijzen per gemeente zijn verwerkt in het IRP. De aanvullingen of aanscherping rond de verschillende ruimtelijke thema's in uw zienswijze zijn grotendeels overgenomen in het definitieve IRP. De onderdelen die uit uw zienswijze niet zijn overgenomen hebben onder andere betrekking op de opgave "Een gezonde regio begint met vitale kernen". De reactie had betrekking op de uitvoering en niet op de opgave. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar bijlage 2. Bij de verdere uitvoering van het IRP dient hier rekening mee gehouden te worden.
3. *Door regionaal kijken naar opgaven kunnen de opgaven voor de gemeente anders zijn*
De opgaven waar we de komende jaren voor staan zijn groot. Er moet een groot aantal nieuwe woningen worden bijgebouwd, om de opwarming van de aarde te beperken moeten er locaties worden gevonden voor windmolens en zonnepanelen, en door klimaatverandering, de landbouw, woningbouw en bedrijvigheid staat de draagkracht van de bodem, het water en de biodiversiteit onder grote druk. Deze opgaven stoppen niet bij de gemeentegrens. Dit is een van de redenen dat we regionaal zijn gaan kijken hoe we gezamenlijk deze opgaven op kunnen pakken. Dit betekent ook dat je niet alleen kijkt naar de lokale opgaven maar ook naar de regionale opgaven (U16).

4. *Met dit IRP zijn we een sterke en betrouwbare gesprekspartner voor de andere stakeholders;* Gelet op het intensieve en zorgvuldige proces dat de 16 gemeenten met elkaar hebben doorlopen, heeft de regio met dit IRP een gedragen basis voor de toekomst. We vinden dit niet alleen voor het eigen grondgebied van de gemeente, maar we vinden dit ook voor de regio als geheel. Alle gemeenten staan voor de opgaven van alle gemeenten. Omdat gemeenten voor elkaars opgaven staan, kunnen zij eenduidig en sterker optreden naar andere bestuurslagen, zoals het Rijk en de Provincie.

Het IRP helpt om vanuit eigen ambities mee te sturen op de ambities en keuzes die provincie en Rijk moeten maken op de vijf genoemde thema's. Dit gaat bijvoorbeeld om investeringen voor landschap, water en mobiliteit vanuit het Rijk of over het bereiken van overeenstemming over uitbreidingslocaties voor wonen en bedrijvigheid met de provincie.

Kanttekeningen

1. Voor de benodigde investeringen is de regio mede afhankelijk van andere partijen. Dit maakt het behalen van de ambities onzeker. Ondanks het feit dat nog onvoldoende zicht is op (Rijks)financiën, is er een grote maatschappelijke urgentie om met de richting van dit IRP op het gebied van onder andere de woonopgave stappen te blijven zetten in de uitvoering. In de volgende fase van het IRP zal er daarom aandacht moeten zijn voor een integraal regionaal programma, investerings- en lobbystrategie, om onderdelen, zoals de groen- en mobiliteitsopgave en de woningbouwopgave, die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, te kunnen realiseren. In de vervolgfase krijgt dit nadere uitwerking.
2. Op een aantal punten vraagt het IRP om concretisering, zoals het vervolg op de RES 1.0, de nadere uitwerking van zoeklocaties naar regionale bedrijventerreinen, de investeringen in de mobiliteitsmaatregelen en de concrete programmering van vitaliteit waarbij ook integrale afwegingen een rol spelen. Het perspectief is adaptief, wat betekent dat het nog concreter wordt ingevuld en aangescherpt op basis van de (lokale) ontwikkelingen en uitwerkingen in de uitvoeringsfase. In de vervolgfase (het programmeren) worden deze onderdelen geconcretiseerd, integraal afgewogen en vertaald in een adaptief ontwikkelpad. De eerste actualisatie is voorzien na periode van twee jaar, er wordt onderzocht wat een passende ritmiek is voor de periode daarna.
3. Gemeenten en regionale stakeholders zien financiële risico's en/of onrendabele toppen op het vlak van binnenstedelijk bouwen, verdichten van bedrijventerreinen, verbeteren van de bereikbaarheid en investeringen in groen. Het IRP en de uitvoeringsstrategie moet daarom ook worden gezien als onze gezamenlijke regionale basis voor de toekomst, waarmee we als U16 de regie houden over de samenwerking onderling en met rijk, provincie en andere partners om de hoofdkeuzes scherper te maken en om de benodigde investeringen voor de uitvoering te krijgen.

Communicatie

Over het IRP is de afgelopen periode op twee manieren een participatief traject doorlopen:

- Regionaal: belangenorganisaties in de regio Utrecht met regionaal belang en invloed zijn betrokken geweest bij de vorming van het IRP (bijlage 4).
- Lokaal: In het participatietraject over de Omgevingsvisie zijn de regionale opgaven steeds betrokken.

De communicatie over de definitieve vaststelling van het Integraal Ruimtelijk Perspectief wordt centraal vanuit regio U10 geregeld. Hiervoor is inmiddels een persbericht uitgegaan (bijlage 5).

Financiën, risico's en indicatoren

De uitvoering van het IRP vergt een commitment, ook financieel. Vanaf Q4 2021 zal fase 4 worden opgestart. De periode tot eind 2022 wordt gezien als kwartiermakerfase waarin de gemeenten en het

REP opgaveteam samen aan de slag gaan om een integraal programma, uitvoeringskracht en passende organisatie op te bouwen. Dit start met het vertalen van de regionale opgaven in 'pakketten' of 'regionale deelopgaven'. En een verkenning wat daarvan al is belegd in gemeenten en allianties en wat of wie er aanvullend nodig is om de dingen voor elkaar te krijgen. Ook wordt de uitvoering ingeregeld, bij de allianties en gemeenten en de U10 organisatie. Met als uitgangspunt: eigenaarschap bij gemeenten en de U10 in een ondersteunende rol.

Voor de periode tot eind 2022, de kwartiermakerfase, wordt een financiële bijdrage gevraagd aan de 16 gemeenten die samenwerken in het IRP. Dit biedt de gelegenheid om officieel te starten aan het opbouwen en organiseren van fase 4. Daarna kan de fase van langjarig programmeren starten. Waarbij de gemeenten en allianties steeds meer zelf verantwoordelijk zijn voor het tempo en de inzet in mensen, middelen. Zo wordt het IRP in de komende jaren uitgevoerd in een 'zwerm' van verschillende projecten, programma's etc. door een breed palet aan partijen in wisselende samenstelling. Met een regionale ondersteuning, coördinatie en monitoring.

Voor de periode tot eind 2022, de kwartiermakerfase, wordt een financiële bijdrage gevraagd aan de 16 gemeenten die samenwerken in het IRP. Dit biedt de gelegenheid om officieel te starten met het opbouwen en organiseren van fase 4. Vanaf medio september tot eind december 2021 is sprake van een overbruggingsperiode met een begroting van € 100.000 plus inzet van mensen uit de U10. De begroting voor het jaar 2022 is in totaal € 1 miljoen. De gemeentelijke bijdragen voor fase 4 worden bepaald aan de hand van het inwonersaantal. Voor onze gemeente komt de bijdrage hiermee op € 6.755 in 2021 en € 67.552 in 2022. Hiervoor is budget in de begroting opgenomen.

Vervolg

Niet alles kan tegelijkertijd en dat moeten we als regio en gemeente ook niet willen. Het IRP biedt de basis voor de toekomst en brengt samenhang en volgorde in de lopende trajecten, gemaakte afspraken en transities. Daarnaast zijn de opgaven te groot om in dit IRP voor alle vraagstukken een pasklaar antwoord te hebben. Zo is er bijvoorbeeld nog geen zicht op de financiering van de groen opgave. Het IRP wordt voor een kwalitatieve beoordeling gelegd langs het vastgestelde en aangescherpte Beoordelingskader dat eerder door raden is vastgesteld en geactualiseerd. In bijlage 5 treft u dit onafhankelijk oordeel aan. Het doel van deze beoordeling was om inzicht te krijgen in hoeverre het perspectief voldoet aan de kwaliteiten die de samenwerkende gemeenten in de regio Utrecht die voorstaan. De toets op het IRP laat in zijn algemeenheid een positief beeld zien en vraagt op onderdelen om nadere uitwerking en concretisering. In fase 4 worden deze onderdelen verder uitgewerkt. Voor fase 4 wordt een Plan van Aanpak opgesteld, waarin wordt aangegeven hoe we gezamenlijk de opgaven gaan realiseren. Dit vergt enerzijds het werken in allianties aan de uitvoering en realisatie van integrale ruimtelijke opgaven voor de U16 regio en anderzijds een integraal regionaal programma om de regionale keuzes aan te scherpen, de randvoorwaarden op orde te brengen en de samenhang en integraliteit te bewaren in de uitvoering. Dat is nieuw voor de regio. De gemeenten zijn in de lead om de uitwerking en daarna de uitvoering van de onderdelen van het IRP waar te maken. Dit wordt gedaan voor projecten en programma's binnen gemeenten en op complexere en/of gemeentegrens overstijgende ontwikkelingen in allianties

9 november 2021

Burgemeester en wethouders van Stichtse Vecht

Gemeentesecretaris
drs. F.J. Halsema

Burgemeester
drs. A.J.H.T.H. Reinders